

อุบัติเหตุ: เรื่องใหญ่ระดับชาติ

สุวิทย์ ศรีธัญญาพร*

ปัจจุบันมีผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ และภัยอันตรายต่างๆ เพิ่มขึ้นตลอดเวลา บางครั้งก็เป็นอุบัติเหตุหมู่ มีผู้บาดเจ็บครั้งละมากๆ เป็นภาวะที่หนักของโรงพยาบาลต่างๆ ทั้งทางภาครัฐบาลและภาคเอกชน ประมาณว่าร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 30 ของจำนวนเตียงของโรงพยาบาลต่างๆ ในประเทศไทยเป็นเตียงของผู้ป่วยอุบัติเหตุ ทำให้รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากเพื่อดูแลรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ อันมีผลกระทบไปถึงการรักษาพยาบาลโรคอื่นๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บมักอยู่ในวัยกำลังทำงานเป็นกำลังหลักของครอบครัว จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างมหาศาล อาจกล่าวได้ว่า ถ้าอุบัติการณ์ของอุบัติเหตุลดลงมากๆ จะมีผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บลดลงและสังคมจะดีขึ้น เงินงบประมาณจะได้ใช้ในการป้องกันและรักษาโรคอื่นๆ ซึ่งยังมีอีกมาก การป้องกันอุบัติเหตุเป็นงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลตั้งแต่เข้มงวดกับกฎหมายที่มีอยู่แล้วให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้การศึกษาแก่ผู้ขับขี่พาหนะบนท้องถนน ปรับปรุงถนนและสัญญาณต่างๆ วางมาตรฐานของยานพาหนะให้อยู่ในมาตรฐานที่ปลอดภัย ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นไปได้ต้องอาศัยความเข้าใจปัญหาและแก้ไขอย่างจริงจังของผู้บริหารระดับสูงของประเทศเพื่อมาตรฐานชีวิตที่ดีขึ้นของคนไทย

เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น การส่งต่อผู้ป่วยจากจุดเกิดเหตุให้มาถึงโรงพยาบาลอย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ป่วยจำนวนมากเสียชีวิตก่อนที่จะได้รับการรักษาที่ถูกต้องเนื่องจากการส่งต่อผู้ป่วยมารักษาช้าเกินไป การปฏิบัติระหว่างนำส่งที่ไม่ถูกต้องก็อาจทำให้ผู้ป่วยเลวลงทั้งๆ ที่ควรป้องกันได้ เช่น การบาดเจ็บต่อกระดูกสันหลังหรือกระดูกคอ ซึ่งถ้ามีการนำส่งที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้ผู้ป่วยมีไขสันหลังได้รับบาดเจ็บได้ หรือถ้าไขสันหลังได้รับบาดเจ็บอยู่แล้วก็อาจบาดเจ็บมากขึ้น การมีหน่วยงานสำหรับส่งผู้ป่วยมาถึงโรงพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ (Emergency Medical Services System, EMS system) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเอื้ออาทรต่อชีวิตของประชาชนของผู้รับผิดชอบระดับสูงในรัฐบาลสภาพในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีมูลนิธิการกุศลของภาคเอกชนมาช่วยในจุดนี้ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วยังเป็นไปตามยถากรรม รัฐบาลต้องให้ความสำคัญที่จุดนี้และจัดตั้งหน่วยงานที่พร้อมจะบริการประชาชนให้มีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ และตลอดเวลา บุคลากรที่มากับรถพยาบาลเพื่อรับผู้ป่วยไปโรงพยาบาลควรได้รับการอบรมให้มีความรู้พื้นฐานพอสมควร เช่น วัดความดันโลหิตได้ จับชีพจรได้ รู้หลักในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างถูกวิธี ถ้าสามารถติดต่อกับโรงพยาบาลที่กำลังจะนำผู้ป่วยไปส่งได้ก่อนยิ่งดีมากขึ้นเพื่อทางโรงพยาบาลจะได้เตรียมตัวรับผู้ป่วยอย่างเหมาะสม

ในด้านการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล โรงพยาบาลทุกแห่งที่มีโอกาสต้องรับผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บ ต้องพัฒนาตัวเองให้มีศักยภาพที่จะรับผู้ป่วยหนักได้ ในความเป็นจริงผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุที่มีอาการหนักต้องการการรักษาที่ห้องฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ มีแพทย์ที่มีประสบการณ์เป็นหัวหน้าทีมรักษา มีการปฏิบัติการกู้ชีวิต (resuscitation) ที่มีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยหนักควรอยู่ในความดูแลของศัลยแพทย์ตั้งแต่แรก รับ ผู้ป่วยเหล่านี้มักมีการบาดเจ็บหลายระบบ (multiple injuries) ซึ่งต้องอาศัยศัลยแพทย์ที่มีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วย ค้นหาอันตรายต่างๆ ที่เกิดกับผู้ป่วยและทำการรักษาอย่างเร่งด่วนและถูกต้อง ในกรณีที่ผู้ป่วยมี ปัญหาพร้อมกันหลายๆ อย่าง ศัลยแพทย์ผู้ที่มีประสบการณ์จะจัดการรักษาผู้ป่วยตามลำดับความสำคัญอย่างเหมาะสม (prioritization) อย่างไรก็ตามเนื่องจากแต่ละ

โรงพยาบาลต่างก็มีศักยภาพในการรักษาไม่เท่ากัน ผู้ป่วยหนักจำนวนหนึ่งอาจจำเป็นต้องได้รับการส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่นที่พร้อมกว่า เป็นหน้าที่ของทั้งทางกระทรวงสาธารณสุขและโรงเรียนแพทย์ต่างๆ ที่ต้องช่วยพัฒนาให้มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่จะรองรับผู้ป่วยเหล่านี้ให้กระจายอย่างทั่วถึงในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย

ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บมักไม่มีโอกาสเลือกโรงพยาบาลรักษาได้เหมือนผู้ป่วยประเภทอื่น โรงพยาบาลที่ต้องดูแลรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ในระยะแรกมักเป็นโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้จุดเกิดเหตุที่สุด การพัฒนาระบบการส่งผู้ป่วยและพัฒนาการรักษาผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผู้ป่วยให้รอดชีวิตจากการบาดเจ็บ ซึ่งอาจเกิดกับผู้หนึ่งผู้ใดได้เสมอโดยไม่เลือกเวลา